

Belediye Hizmet Binalarında Etüt ve Proje Departmanı Kullanıcılarına Yönelik Mekan Önerisi: “Kamusal Stüdyo”

Dr. Nuh Uğur KARSLI

*Dr. Öğr. Üyesi, Maltepe Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi İç Mimarlık Bölümü
nuhugurkarqli@maltepe.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6933-3979*

Doç. Dr. Saadet AYTIS

*Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Bölümü
saadet.aytis@msgsu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5454-5936*

ÖZET

Belediye hizmet binalarında organizasyonel yapıya bağlı şekillenen ihtiyaç programının kesin ve sınırlandırılmış bölgeler oluşturması, birimler arası geçirimsizliği kısıtlayan bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Bu binalarda, proje ve tasarım faaliyetleri ile yükümlü fonksiyonel departmanların çalışma mekânlarının mevcut düzeni de organizasyonel yapının getirdiği bürokratik ve merkezci yaklaşımla şekillenmektedir. Tasarım sürecinin sağlıklı işlemesi, çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve iş birliği arayışları nedeniyle çalışma kapsamında Etüt ve Proje Departmanları araştırma odağı olarak belirlenmiştir. Bu departmanların mevcut durumundaki kesin sınırlar çizen birimler düzenlenmesi anlayışı yerine, geçirimsiz bir mekânsal yapının kurgulanması ihtiyacı söz konusudur. Bu durum, bilgi paylaşımı odaklı ve esnek bir çalışma alanı yaratma ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın amacı, belediye hizmet binalarında Etüt ve Proje Departmanları kullanıcılarının yaratıcılık ve iş birliğini artırmaya yönelik araştırmaya dayalı bir mekân önerisi geliştirmektir. Burada mekân önerisinden kasıt, araştırma bulguları ile ortaya koyulan mekânsal ilkeler ve belediye bünyesinde bu ilkeler ile oluşturulan “kamusal stüdyo” önerisidir. Çalışmada, mekânsal kurgu çerçevesinde, organizasyonel yapıya ait sorunlar, mevcut yapının dezavantajları ve farklı organizasyonel yapıların avantajlarına dair veri toplamak amacıyla Etüt Proje Birimlerinde görevli uzmanlarla bir araştırma yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama sürecini takiben, görüşmeler sürecinde alınan notlar sistematik olarak çözümlenmiş, ham verilere öncelikle tematik analiz ve sonrasında içerik analizi uygulanmıştır. Bu veriler doğrultusunda tematik analize konu olan ana tema ve belirlenen altı alt tema tartışılmıştır. Araştırma sonucunda, bulgulara dayalı olarak ortaya koyulan mekânsal ilkeler ile önerilen “kamusal stüdyo”nun kavramsal çerçevesi, “belediye hizmet binası dahilinde uygun mekânların tespiti”, “işlevsel kurgu”, “ince yapı ve mobilya tasarımı” ve “aydınlatma, havalandırma ve iklimlendirme” hususları tartışılarak sistematik şekilde çözümlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Belediye hizmet binası, Etüt ve proje departmanı, İş birliği mekanları, İç mekan tasarımı, Kamusal stüdyo

“Public Studio” Spatial Design Proposal for Users of Survey and Project Department in Municipal Buildings

ABSTRACT

The architectural program, which is shaped according to the organizational structure in municipal buildings, results in the creation of distinct and constrained zones, thus acting as a limiting factor for interdepartmental permeability. In these buildings, the spatial arrangement of the work environments of the functional departments responsible for project and design activities is also influenced by the bureaucratic and centralized approaches inherent to the organizational structure. The Survey and Project Departments are the departments that require the most creativity and collaboration due to the project-

based working nature of the creative professional groups (such as architects, interior architects, urban planners, landscape architects, civil engineers, etc.) who both provide and receive services. While the Study and Project Departments are referred to as directorates or departments depending on the type of municipality, they stand out in terms of design, project responsibilities, and obligations when compared to other functional departments. This situation significantly increases the level of impact from functional issues arising from the organizational structures of municipalities, due to the requirements in the task definition, such as the need for free thinking, long periods of high concentration, and collaboration with stakeholders. In order to facilitate the smooth operation of the design process, improve working conditions, and foster collaboration, the study focuses on the Survey and Project departments as the primary research subject. Rather than adopting an approach that organizes the units into strictly defined, bounded spaces, there is a pressing need to develop a permeable spatial configuration. This, in turn, underscores the necessity of creating a work environment that promotes information sharing and flexibility. The objective of this study is to propose a research-based spatial framework aimed at enhancing creativity and collaboration for the users of the Survey and Project Departments within municipal buildings. The spatial proposal refers to the spatial principles derived from the research findings, alongside the "public studio" concept developed within the municipality in accordance with these principles. This research aims to explore the organizational structure issues, the disadvantages of the current system, and the advantages of alternative organizational structures within the context of spatial configuration. Interviews were conducted with experts working in the Survey and Project Units to gather their perspectives on unit directorates and shared spaces, which are spatial components of the architectural program for municipal buildings. The primary objective was to understand their views on these issues in relation to the spatial arrangement. In this regard, the research sought to collect users' opinions on the efficiency of the design process and spatial organization within the Survey and Project Departments through semi-structured interviews. Following the data collection process, the notes taken during the interviews were systematically analyzed, with thematic analysis applied to the raw data initially, followed by content analysis. Based on these data, the main theme and the six sub-themes identified through thematic analysis have been discussed. The spatial principles to be used in developing spatial proposals aimed at enhancing creativity and collaboration among the users of the Study and Project Department were examined under six main themes, in parallel with the sub-themes identified through the thematic analysis of the research data. Based on the research findings, the conceptual framework of the proposed "public studio" is systematically delineated by discussing key aspects such as the "identification of suitable spaces within the municipal service building," "functional configuration," "detailing and furniture design," and "lighting, ventilation, and climate control."

"Public studio" proposal is shaped by the needs identified through interviews with the users of the Survey and Project Departments, aiming to address the spatial requirements that would enhance the work performance of the Survey and Project Unit users and increase efficiency. The study suggests a physical infrastructure that will facilitate the continuation of intra-group activities and is expected to contribute to strengthening inter-departmental relationships and information sharing among municipal employees and external stakeholders. The public studio, shaped by the key factors required for workshops and design-related activities, could serve as a foundation for various uses tailored to different creative units within the municipal building in the future, based on fundamental principles.

Keywords: Municipal building, Survey and project department, Collaboration spaces, Interior design, Public studio

1. GİRİŞ

Belediye hizmet binalarında hizmet veren fonksiyonel departmanlar arasında proje ve tasarım faaliyetleri ile yükümlü bir departman olarak Etüt ve Proje Departmanlarının çalışma mekânları, mevcut organizasyonel yapının getirdiği bürokratik yaklaşım nedeniyle

departmanda yapılması beklenen işin doğasına uygun olmayan bir düzene sahiptir. Etüt ve Proje Departmanları, hizmet veren ve hizmet alan kullanıcı profiline göre proje temelli çalışan yaratıcı meslek grupları (mimar, iç mimar, şehir plancısı, peyzaj mimarı, inşaat mühendisi vb.) olması nedeniyle çalışırken yaratıcılık ve iş birliğine en fazla gereksinim duyan departmanlardır. Etüt ve Proje Departmanları, belediyelerin tipine göre, daire başkanlığı veya müdürlük olarak adlandırılmakla birlikte, diğer fonksiyonel departmanlar gözönünde bulundurulduğunda, tasarım, proje görev ve yükümlülükleri ile ön plana çıkmaktadır. Bu durum, belediyelerin organizasyonel yapılarından kaynaklanan işlevsel sorunlardan etkilenme düzeyini, yükümlülük tanımındaki işlerin serbest düşünme, uzun süreli yüksek konsantrasyonla çalışma, paydaşlarla iş birliği içerisinde ilerleme gibi gereksinimleri nedeniyle fazlasıyla artırmaktadır. Burada sözü edilen fonksiyonel departmanlar, benzer niteliklere ve uzmanlıklara sahip kamu personelinin, eşzamanlı konular üzerinde koordine biçimde birlikte çalışmalarına izin vermesi için tasarlanmış birimler (Robbins ve Judge 2015) olmakla birlikte, bu örgütsel yapının genel kurgusu nedeniyle çoğunlukla, kendi sınırları ve görev tanımları içerisinde çekilmiş, diğer birimler ve uzmanlarla iletişimi ve bilgi alışverişi yavaşlamış veya kesilmiş, yetki ve sorumluluk kargaşası nedeniyle diğer fonksiyonel departmanlardan keskin sınırlarla ayrılmış birimler olarak belirmektedir (İnkaya ve İnkaya, 2020). Güven ve diğ. (2013) ise belediye hizmet kalitesine dair temel unsurlardan birini, "kurumlararası ve disiplinlerarası iş birliğini teşvik edici yönünün olması" şeklinde ifade etmektedir. Bu durum bilgi çağında belediyecilik ve buna paralel olarak belediye hizmet binası mekan tasarımlarını dönüştürmüştür (Perçin, 2015; Çamaş, 2000). Bu mekânların bilgi çağında yaratıcılık gerektiren çalışma koşullarının iyileştirilmesi, iş birliği ve takım çalışması arayışları nedeniyle çalışma kapsamında Etüt ve Proje Departmanları araştırma odağı olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda, çalışmanın amacı, belediye hizmet binalarında Etüt ve Proje Departmanlarında hizmet kalitesini etkileyen organizasyonel sorunları saptamak, bu sorunları giderme amaçlı mekânsal çözümleri araştırmak ve iyileştirmeye yönelik olarak, proje temelli çalışan tüm kullanıcıların bilgi çağında verimli biçimde çalışabilmesi için vazgeçilmez iki etken olan yaratıcılık ve iş birliğini artırmaya yönelik bir mekân önerisi geliştirmektir. Zamana bağlı ve kullanıcı beklentileri çerçevesinde değişim gösteren talepleri karşılayabilmek ve günümüz imkânlarından faydalanabilmek için, ilgili tüm paydaşlarla iç içe çalışabilme olanağını sunacak bir stüdyo kurgusu, bu çalışma kapsamında "Kamusal Stüdyo" olarak adlandırılmıştır. Bu bağlamda, çalışmada, Etüt ve Proje Departmanları kullanıcılarının yaratıcılık ve iş birliğini artırmaya yönelik mekân önerisi ortaya koymak amacıyla mekânsal ilkelerin belirlenmesine yönelik olarak yürütülen araştırmanın yöntem, analiz ve bulguları paylaşılmış; araştırma bulguları tartışılarak mekânsal ilkeler ileri sürülmüş ve kullanıcıların yaratıcılık ve iş birliğini artırmaya yönelik mekân önerisi geliştirilmiştir.

2. ARAŞTIRMA

Etüt Proje Departmanlarında yürütülen bir projenin tasarım sürecinde gerek başlangıcı gerek ilerleyişi ve sonlandırılması olsun, farklı departmanlarla iş birliği ve bilgi alışverişi içerisinde olunması kaçınılmazdır. Bu durum kurum içinde olduğu kadar, kurum dışından projeye dahil olan müellifler veya profesyonel ofisler açısından da bir zorunluluktur. Bir departman mensubunun, kendi bağlı ve sorumlu olduğu amiri veya müdürünün onayı ve izni olmaksızın diğer birimlerle herhangi bir konu hakkında bilgi ve mesai paylaşımı içinde bulunması son derece zordur. Fiziksel imkânlar ve mekân düzenlemeleri de bu yapı çerçevesinde düzenlendiği ve ihtiyaç programları da bu şekilde belirlendiği için, çalışma alanları ve olanakları da eşzamanlı ve ortak çalışma imkânı tanımaktan yoksun kalmaktadır.

Kamu kurum ve kuruluşlarının mekânsal performansı düşük hususları belirlenerek düzeltilmesi ve sonuç olarak kullanıcı memnuniyetini artırmaya yönelik birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalardan biri, Minnesota Eyaleti tarafından, kamu hizmeti vermekte olan, Sağlık, Tarım ve Kamu Hizmetleri departmanlarını kapsayan ve 3 yıl süren bir çalışmadır (Sanoff, 2010). Çalışmaya göre farklı veri toplama teknikleri ve yöntemler kullanılarak mevcut çalışma alanlarının, öncelikle kurum çalışanlarının görüşleri alınarak

değerlendirilmesi, eksikliklerinin tespiti ve yeni mekânsal önerilerin belirlenmesi hedeflenmiştir. Yapılan çalışmaya göre, ana sorunlar kullanım amacı, psikolojik etki, kurumsal yapı ve hizmet kapasitesi ve teknolojik alt yapı üzerinde toplanmıştır. Nihai ana yaklaşım, geleneksel yaklaşımın değiştirilmesi gerektiği yönünde oluşmuştur. Geleneksel yaklaşımda her bir departmanın ihtiyacı kadar alanın, o departman için ayrılması ve sağlanması yönündedir. Ancak çalışma sonucunda ortaya çıkan ana yaklaşım, departmanlar arası geçişli ve ortak kullanımlı alanlar ve imkânlar sağlanması ve kamu hizmetinin bu şekilde geliştirilmesi yönündedir. Bunun neticesinde, doğru yerleşim sağlanan, departmanlar arası geçişliliğin ve ortak kullanımın sağlanabildiği, teknolojiden yararlanılan ortak mekânların kurgulanması yönünde fikir birliğine varılmıştır. Bu alanların, enerji etkin, maliyeti düşük, esnek yapıda olması beklenmektedir. Bu yeni mekânsal çözüm önerisiyle farklı kurumlara ait departmanlar arasında ve kamu kurum ve kuruluşları arasında ortaklık ve paylaşımın geliştirilmesi yönünde adım atılacağı ön görülmektedir (Sanoff, 2010). Bu çalışmada, Etüt ve Proje Departmanlarının kullanıcılarının yaratıcılık ve iş birliğini artırmaya yönelik bir mekân önerisi ortaya koymak amacıyla Sanoff (2010)'un araştırmasına benzer şekilde öncelikle kurum çalışanlarının görüşleri alınarak değerlendirilmesi, eksikliklerinin tespiti ve yeni mekânsal önerilerin belirlenmesi hedeflenmiştir.

Araştırmada, tanımı yapılmış olan organizasyonel yapı kapsamında, belediye hizmet binalarının mimari programını oluşturan mekânsal bileşenlerden birim müdürlükleri ve ortak mekânlara dair görüş alabilmek üzere Etüt Proje Birimlerinde görevli uzmanlarla yapılan mülakatlarda, organizasyonel yapıya ait sorunlar, mevcut yapının dezavantajları ve farklı organizasyonel yapıların avantajlarına dair düşüncelerini mekânsal kurgu çerçevesinde öğrenmek hedeflenmektedir. Bu bağlamda araştırmada, yapıyı yapılandırılmış görüşme ile kullanıcıların Etüt ve Proje Birimlerinde tasarım sürecinin verimliliği ve mekânsal düzene dair görüşlerinin alınması amaçlanmıştır.

Kişisel tecrübe ve bilgi birikiminden faydalanabilmek için, yöntemler dahilinde, derinlemesine bireysel görüşmenin (mülakat) uygulanması tercih edilmiştir. Bu şekilde uygulama yönteminin sunmuş olduğu esneklik, anlık tepkileri kaydedebilme ve veri kaynağını teyit edebilme olanaklarından fayda sağlamak amaçlanmaktadır. Uygulama prosedürü olarak, kavramsal çerçeve hazırlanmış, örneklem belirlenmiş, randevu alınmış ve görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Örneklem belirlenirken farklı statüdeki belediyelerin Etüt Proje Departmanlarından yine hiyerarşik olarak farklı statüdeki uzmanlarla görüşülmesi amaçlanmıştır. Belediyelerin ilgili birimlerinde görev yapmakta olan mimar, mühendis gibi teknik uzman personel ve yine ilgili birimlerin yöneticisi konumundaki yetkililerle yüz yüze görüşme yapılarak görüşlerinin alınması amacıyla Türkiye'de bir Büyükşehir Belediyesi, bir İl Belediyesi ve iki Büyükşehir'e bağlı İlçe Belediyesi ile irtibat kurulmuş ve araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen dört etüt ve proje departmanı çalışanı belirlenmiştir. Görüşmeler, ilgili görüşmecilerin kurumlardaki idari görevleri nedeniyle tercih etmemelerine bağlı olarak ses kaydı yerine not tutma yöntemiyle kayıt altına alınmıştır. Araştırmada veri toplama sürecini takiben, görüşmeler sürecinde alınan notlar sistematik olarak çözümlenmiş, ham verilere öncelikle tematik analiz ve sonrasında içerik analizi uygulanmıştır. Bu veriler doğrultusunda tematik analize konu olan ana tema ve belirlenen altı alt tema, "*departmanlar arası ilişkilere dair mekânsal kurgu çerçevesinde görüşlerinin belirtilmesi*", "*iç ve dış paydaşlarla çalışma olanaklarının mekânsal imkânlar dahilinde değerlendirilmesi*", "*tasarım sürecinde uzun süreli çalışma gereksiniminin karşılanabilme durumu*", "*mekânsal olanakların farklı büyüklükte ve yoğunlukta çalışma ihtiyacına uygunluğu*", "*tasarım enstrümanlarının erişilebilirliği ve kullanım alanlarının yeterliliğinin sorgulanması*" ve "*fikir paylaşımı ve sunumu için gereksinim duyulan alt yapıya dair görüşleri*" olmak üzere Çizelge 1'de gösterilmiştir.

Mülakat yapılan Etüt Proje birimleri mensubu mimarların genel kanısı, kamusal stüdyo başlığı altında tanımlanan mekân önerisinin çalışma işleyişi ve performans açısından olumlu etkisinin olacağı yönündedir. Birbirleriyle benzerlik gösteren yorum ve ifadelerin yanı sıra

yapılan görüşmelerde, önem arz eden ve farklılık gösteren aşağıdaki hususlar tespit edilmiş ve mülakat sahibinin kısaltmasıyla aşağıda yer verilmiştir:

R1 ile yapılan görüşmede, öncelikle Etüt Proje birimlerinin iş tanımları dahilinde yer alan kent estetiği gibi, hizmet alan kullanıcılarla birebir temas gerektiren konular nedeniyle sık görüşmelerin ve ziyaretlerin gerçekleştirildiği ifade edilmektedir. Bu durumun, uzun süreli ve konsantrasyon gerektiren "sokak sağlıklılaştırması", "kentsel ölçekte tasarım" gibi konularda çalışma süresini böldüğü ve verimin düşmesine neden olduğu vurgulanmıştır.

Belediye dahilinde yürütülen işlerin, farklı kamu kurumlarından veya belediye meclisinden onay almak üzere programlanmış periyodik toplantılara yetiştirilmesi zorunluluğu nedeniyle, çalışma süresinin önceden tanımlanmış ve limitli olması, çalışma süresinin veriminin önemini daha da artırmaktadır. Zamanında tamamlanamayan çalışmaların bir sonraki kurul veya meclis toplantısına ertelenmesi, işlerin bir aya yakın gecikmesine neden olmaktadır. Ayrıca çalışma mekânlarının düzeninin, çalışma masalarının boyut ve teknik yapısının, tasarım ve çizim üretim işlerinden ziyade evrak dosya ve benzeri memuriyet işlerine uygun durumda olduğu belirtilmiştir.

Çizelge 1: Tematik analiz (Yazar).

Ana Tema	Etüt ve Proje Birimlerinde tasarım sürecinin verimliliği ve mekânsal düzene dair görüşler
Alt Tema 1	Departmanlar arası ilişkilere dair mekânsal kurgu çerçevesinde görüşlerin belirtilmesi
Alt Tema 2	İç ve dış paydaşlarla çalışma olanaklarının mekânsal imkânlar dahilinde değerlendirilmesi
Alt Tema 3	Tasarım sürecinde uzun süreli çalışma gereksiniminin karşılanabilme durumu
Alt Tema 4	Mekânsal olanakların farklı büyüklükte ve yoğunlukta çalışma ihtiyacına uygunluğu
Alt Tema 5	Tasarım enstrümanlarının erişilebilirliği ve kullanım alanlarının yeterliliğinin sorgulanması
Alt Tema 6	Fikir paylaşımı ve sunumu için gereksinim duyulan alt yapıya dair görüşlerin belirtilmesi

R1 tarafından, kamusal stüdyoda yürütülecek çalışmanın diğer takım çalışanlarına veya iç ve dış paydaşlara anlatılabilmesi için gerekli sunum ve teknik altyapıya sahip olmasının önemi vurgulanmıştır.

R2 kamusal stüdyo ve dahilinde yürütülecek ortak çalışmanın, bilgi paylaşımı, iletişim kolaylığı ve imkânı sağlamasına bağlı olarak, yürütülen iş sürecinde karşılaşılabilecek muhtemel, farklı disiplinlere ait farkında olunmayan veya gündeme gelmemiş olan özellikli hususların ileride sebep olabileceği olası sorunlar ve tehlikelerin erken fark edilmesi ve bertaraf edilmesi açısından özellikle katkısının olacağını ifade etmiştir.

Söz konusu işin tüm resmi yazışmaları ve evraklarının, ilgili birimlerce erişiminin sağlanması, dikkat edilmemiş ve gözden kaçırılan konuların ise işin yükümlülüğünü üstlenmiş veya görevlendirilmiş uzman sorumlu tarafından, etkilenmesi muhtemel diğer disiplinlerin yüklenicileriyle paylaşılması ve uyarılmasının önemi vurgulanmıştır.

R3 ile yapılan mülakat sonucunda Etüt Proje Birimlerinin görev tanımlarının önemli ve öncelikli unsurlarından birinin söz konusu işin tüm süreçlerinde, işin ilgili birimler, kurum ve kuruluşlar ve yükleniciler arasında koordinasyonun sağlanması olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle R3, "Etüt Proje görev ve sorumluluklarının yalnız bir müdürlüğe sığdırılmayacak kadar geniş kapsamlı ve ağırlıklı olduğunu" ifade etmektedir.

Söz konusu tasarım ürününün tamamlanması ve imalat sürecine geçilmesiyle birlikte, imalat sürecinin uygulayıcı ve denetleyicisi olarak görevlendirilen farklı departmanların çalışmalarının sağlıklı yürütülebilmesi için Etüt Proje departmanının yetkilisinin katılım ve mesaisinin devam ettiği ifade edilmiştir. Bu koşullar altında, projelendirme aşamasında imalata dair görev alması gereken tüm departmanların yetkililerinin bilgi birikim ve tecrübelerini, uygulamaya ve detaylara dair öngörülerini ifade etmelerinin, projenin sağlıklı işleyişi açısından son derece önemli olduğu vurgulanmaktadır.

Ayrıca R3 tarafından, iş konusu projenin, izin onay ve görüş alınması gereken ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının görüşüne sunulması ve sürecin takip edilmesinin önemi vurgulanmaktadır. İlgili kamu kurum ve kuruluşlarının onay ve değerlendirme mercilerinin görüşü, yasal düzenlemelerle ve mevzuatlarla tanımlanmış aşamalardan geçerek alınmaktadır. Projenin tasarım sürecinde bu yetkililerin projeye dahil edilmesi ve ön fikirlerinin ve görüşlerinin sorulmasının önemi fark edilmiş ve gerekli evrakların düzenlenmesi yoluyla çalıştaylar yapılarak bu amaca yönelik ortam ve imkân yaratılması amaçlanmıştır. Bu noktada kamusal stüdyonun atölye çalışmalarına yönelik yapısı ve uzun süreli çalışma olanağını sunuyor olması belirtilen hususta kolaylaştırıcı bir imkân olarak belirmesini sağlamaktadır.

R4 ile yapılan görüşmelerde özellikle bireysel veya tasarım ekibi olarak yapılacak çalışmaların uzun süreli, kesintiye uğramadan, odaklanmaya izin veren bir mekânsal gereksinimi ortaya çıkardığı vurgulanmıştır. İhale yöntemi ile yükleniciye devredilen tasarım konusu işlerin yanı sıra, belediye Etüt ve Proje Departmanlarında ilgili disiplinlerdeki uzman tasarımcıların, benzer mahiyette işlerde görevlendirildikleri ancak departman dahilindeki çalışma ortamlarında kurum içi ve kurum dışı ziyaretçiler tarafından sıklıkla çalışma sürecinin kesintiye uğradığı ifade edilmiştir. Tasarım ve atölye odaklı bir mekân kurgusuyla şekillenecek kamusal stüdyonun, bu süreçte çalışmaların kesintisiz ve verimli yürütülmesi için katkı sağlayacağı belirtilmiştir.

Belediyelerin yerel yönetimler olarak siyasi yapılarının etkin olması nedeniyle özellikle siyaseten seçimle gelen yöneticilerin, farklı siyasi karar ve kaygılarla tasarım sürecine müdahil olmaları rastlanan bir durumdur. Bu durumda söz konusu müdahalenin farklı disiplinlere etki eden boyutlarının işin uzmanları tarafından değerlendirilip böyle bir çalışma ortamında yöneticiyle paylaşılması ve değerlendirmesine sunulması projenin işleyişi açısından önem arz etmektedir.

R4 ile yapılan görüşmede, söz konusu işin ruhsata yönelik kontrollerinin yapılması aşamasına gelmeden önce, projenin oluşturulması sürecinde, müellifin ilgili yasa yönetmelik ve mevzuatlara hakim olmasına bakılmaksızın, belediye mensubu veya dışarıdan imar hukuku ve yönetmelikler konusunda uzman kişilerin sürece katılmasının önemi ve yararı vurgulanmıştır.

Yine mevcut çalışma ortamlarının, evrak ve masa başı işleri için uygun olmasına rağmen tasarım odaklı çalışmalar ve özellikle proje ve çizim gibi atölye çalışmalarına yönelik görevlendirmelerde yetersiz kaldığı, bu nedenle atölye çalışmalarına izin verecek bir kamusal stüdyo mekân önerisinin yararlı olacağı ifade edilmiştir.

Alt temalar çerçevesinde, mülakat notları analiz edildiğinde en sık vurgulanan kavramlar, metinlerde tekrarlanma sıklığına göre sıralandığında "*katılım, bilgi paylaşımı, iş birliği, tasarım süreci, uzmanlık, esneklik, zaman kullanımı, yaratıcılık ve iletişim ve sunum teknikleri*" olduğu tespit edilmiştir. Bu kavramlar, görüşmelerde tekrar edilme sıklıklarının vurgulanarak gösterildiği bir kelime bulutu ile Şekil 1'de görselleştirilmiştir.

Şekil 1: Görüşme notlarının analizi sonucunda en sık ifade edilen kavramlar ile oluşturulmuş kelime bulutu (Yazar).

Dört ayrı belediye yapısı dahilinde yapılan görüşmelerden alınan cevaplar ve yorumlara istinaden nitel araştırmaya dayalı tematik analiz bulgularına uygun olarak kamusal stüdyo başlığı çerçevesinde önerilen mekân kurgusuna dayanak teşkil eden ilkeler, altı alt temaya paralel olarak altı başlık altında "Mekânsal ilkeler" alt başlığı ile incelenmiştir. İçerik analizine dair çıkarımlar ilgili başlıklar altında ifade edilmiştir.

3. MEKÂNSAL İLKELER

Etüt ve proje departmanı kullanıcılarının yaratıcılık ve iş birliğini artırmaya yönelik mekân önerisi geliştirmede kullanılacak mekânsal ilkeler, araştırma verilerinin tematik analizine konu olan altı alt temaya paralel olarak "*departmanlar arası iş birliğinin güçlendirilmesi*", "*iç ve dış paydaşlarla ortak çalışma imkânının sağlanması*", "*uzun süreli çalışma olanağının sağlanması*", "*mekânsal esnekliğin tasarıma dahil edilmesi*", "*aktivite odaklı faaliyetlere izin vermesi: atölye kurgusu*" ve "*fikir paylaşımı ve sunum imkânları ile teknolojik gelişmelerden faydalanılması*" olmak üzere altı başlık ile incelenmiştir.

3.1. Departmanlararası İş Birliğinin Güçlendirilmesi

Çalışma kapsamında yürütülen araştırma dahilinde yapılan görüşmelerde, mekânsal ilişkilerin geçişliliğe açık olmadığı ve organizasyonel yapının tanımlı departmanlarında çalışan uzman personelin, farklı departmanlarla bilgi alışverişinin kısa ve sınırlı olduğu, uzun süreli çalışma olanağına izin vermediği kanısı vurgulanmıştır. Organizasyonel yapı çerçevesinde belirlenen mekânlardaki çalışma alanlarının, ortak çalışmaya uygun olmaması olumsuzluklar arasında ifade edilmiştir.

Mevcut organizasyonel yapının sonucu olarak ortaya çıkan dikey örgütlenme şeması, hiyerarşik yapı ve departmanların kesin sınırlarla birbirlerinden ayrılması durumu, mevcut sistemin önemli dezavantajlarından biri olarak ortaya çıkmaktadır. Departmanlar arası sınırların kaldırılması veya geçişliliğin tasarlanacak ortak bir çalışma alanı/stüdyo kullanımı olanağıyla artırılabilmesi, departmanlar arası iş birliğinin güçlendirilmesi yönünde önemli getiriler sağlamaktadır. Böylelikle söz konusu proje ve tasarım işi için farklı departmanlardan bir araya gelen proje odaklı çalışma grupları için, kendi departmanlarının fiziksel sınırları dışında, çalışma amaçlı ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri bir kamusal stüdyo oluşmasına imkan sağlanabilir.

3.2. İç ve Dış Paydaşlarla Ortak Çalışma İmkânının Sağlanması

Görüşmecilere yöneltilen soruda, iç ve dış paydaşlarla ortak çalışma ve görüşme ihtiyacının mekânsal imkânlar çerçevesinde değerlendirilmesi talep edilmiştir. Bulgulara göre, ortak görüşmenin tüm paydaşlarla eşzamanlı düzenlenebilmesinin zorluğu, fiziksel imkânların yoğun katılım durumunda yetersiz kalması ve ortak mekânların kullanımı için tanınan kısıtlı süre öne çıkan unsurlar olmuştur.

Departmanlardan katılım sağlayan proje grubu bireylerinin, dış paydaşlarla iletişim içinde olabilecekleri, kamu kurum ve kuruluşlarından yetkililer veya kamu ve sivil toplum temsilcileri ile temas halinde olabilecekleri mekâna ihtiyaç duymaları kaçınılmazdır. Tasarım ekibinin konferans salonu veya seminer odası gibi bir sunum ve tanıtım eğitim amaçlı mekânda üçüncü şahıslara konuyu aktarması, ayrılan kısa sürede soruları cevaplandırması beklenebilir ancak tasarım odaklı faaliyetler tasarım ekibi katılımcılarının, sadece soru cevap kapsamında değil, tüm tasarım süreci dahilinde uzmanlık alanları çerçevesinde aktif yer almalarını gerektirir. Proje aşamasının birçok adımında, iç ve dış paydaşların dâhil olacağı ve fikir paylaşım ve yorumlarından fayda sağlanacağı aşikârdır. Tüm paydaşları bir araya getiren bir stüdyo, bir ortak çalışma alanı olması yönüyle bu ihtiyaca cevap verecek fiziksel imkânı yaratmaya yardımcı olabilir.

3.3. Uzun Süreli Çalışma Olanığının Sağlanması

İlgili kişilerle yapılan mülakata göre, yetersizliğine ilişkin ortak görüşe ulaşılan bir diğer unsur da tasarım sürecine ayrılan zaman olmuştur. Bu noktada iki ayrı durumu belirtmek yararlı olacaktır. İhale yöntemi ile dış paydaş olarak tasarım ekibine devredilen işin, belediyenin ve yürürlükteki ilgili mevzuatın belirlemiş olduğu yönetmelik ve kriterlere uygunluğunun denetimi, tasarım sürecinin bir parçası olarak algılanmamaktadır. Denetim ve kontrol süreci için ayrılabilen süre ve mekânsal ihtiyaçların yetersizliğine dair herhangi bir görüş ifade edilmemekle beraber, tasarıma dair konuların belediye mensubu uzmanlara görevlendirme ile verilmesi durumunda uzun süreli çalışma olanığının bulunmaması veya eksikliği, görüşüne başvurulmuş uzmanlarca vurgulanmıştır. Departman dahilindeki çalışma masası düzeninin uzun süreli çalışmaya uygun olmaması ve dışarıdan gelen müdahaleler nedeniyle sürekli kesintiye uğruyor oluşu vurgulanmaktadır. Mevcut toplantı odası düzeni, programlanmış kısıtlı ve tanımlı zaman aralığı içerisinde çalışma zorunluluğu, proje çalışmaları gibi uzun süreli ve yoğun katılımlı çalışma gerektiren faaliyetler için yeterli imkânı sunmamaktadır. Bu durumda, zaman kısıtlaması olmadan, uzun süreli çalışmalara izin verecek donatı ve konfor düzeyine sahip bir kamusal stüdyo önerisinin çalışma sürecine fiziksel katkısı ve önemli getirileri olması söz konusu olabilir.

3.4. Mekânsal Esnekliğin Tasarıma Dahil Edilmesi

Çalışma grubunun ihtiyaç ve isteklerine yönelik, boyut ve çalışma alanı esnekliğinin sağlanması, kamusal stüdyonun tasarımında önemli bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Yapılan görüşmeden elde edilen çıkarımlara göre tasarım sürecinin belirli aşamalarında katılımcı paydaşların eşzamanlı müdahil olması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu durumlarda mekânsal yeterlilik önemli bir sorun olmaktadır. Ancak bu durumun sürekliliği söz konusu değildir ve tüm tasarım süreci boyunca belirsiz aralıklarda ve belirsiz yoğunluklarda geliştiği belirtilmektedir. Bu durum esneklik ihtiyacını beraberinde getirmektedir. Farklı sayıda katılımcıdan oluşan proje odaklı çalışma gruplarının bir veya daha fazla sayıda oluşması durumuna göre şekillenebilen, bölünebilen veya birleşebilen bir mekan organizasyonu ihtiyacı söz konusudur. Donatı ve ekipmanların, teknik alt yapının bu esnekliğe izin verecek şekilde düzenlenmesi ve modüler tasarım arayışı esneklik kavramının uygulanabilirliğini mümkün kılmaktadır.

3.5. Aktivite Odaklı Faaliyetlere İzin Vermesi: Atölye Kurgusu

Kamusal Stüdyo dâhilinde, aktivite tabanlı çalışma prensipleri kapsamında tanımlanmış mekânsal düzenleme tipolojisinin farklı karakterlerini bünyesinde barındıran bir çalışma alanı önermek amaçlanmaktadır. Yapılan görüşmelere istinaden, projenin ölçeğine göre farklı boyutta fiziki model ve maket yapımı, 3B yazıcıların kullanımı veya yapılmış maket

üzerinden fikir paylaşımı ve tasarımın geliştirilmesi amacıyla alan ihtiyacı olduğu görülmektedir. İç mekâna ait projelerde *mock-up* kurulması veya belirli nokta detayların sergilenmesi, kullanılacak yapı malzemelerin teşhiri ve seçimi, birbirleriyle uyumunun değerlendirilmesi gibi konular ayrıca alan ihtiyacı doğurmaktadır. Eskiz çalışmaları, serbest el çizim materyallerinin kullanımı ve CAD kullanımının yanı sıra destekleyici nitelikte geçerliliğini korumaktadır. Proje tasarım ve sunum aşamalarında gerek duyulan tekniklerin ve donatıların tümünü barındıran, gerektiğinde bu donatıların uygun aktiviteye göre saklanması veya kullanıma sunulması esnekliğini sağlayabilen bir atölye bu ihtiyacı karşılamada önemli bir altyapı imkanı sunar.

3.6. Fikir Paylaşımı ve Sunum İmkânları ile Teknolojik Gelişmelerden Faydalanılması

Gelişen teknoloji ve iletişim imkânlarından faydalanmak amacıyla, gerekli dijital ve elektronik alt yapının sağlanması, sunum amaçlı yüzey ve alanların mümkün kılınabilmesi, gerektiğinde çalışma alanlarının gerekli düzenlemelerle yüksek katılımlı kullanıcı gruplarına veya ziyaretçilere sunum imkânının sağlanması, kamusal stüdyonun önemli tasarım ilkelerinden birini oluşturmaktadır.

Etüt ve Proje Departmanları, proje geliştirilen mekânlar olmalarına bağlı olarak çağın gerektirdiği teknolojik donanım ve ekipman ile donatılmış olmalıdır. Mekânın güçlü bir Wi-Fi alt yapısı olması, telekonferans özellikli alanlara sahip olması iletişim ihtiyacı açısından çok önemlidir.

Proje temelli çalışma mekânlarında ve grup çalışma alanlarında projeksiyon ekranları, bilgisayarlar, elektronik beyaz tahtalar, kayıt cihazları ve kameralar gibi teknolojik donanım ile donatılması gerekir. Bununla birlikte, teknolojinin dinamik doğası, donanımların değiştirilmesi sırasında mekânın değişimlere izin vermesi yani esneklik, iç mekân tasarımını yönlendiren önemli ilkelere (Choy ve Goh, 2016).

Çalışma alanlarında bilgisayarlara güç sağlayan prizlere erişim, en önemli mekânsal ihtiyaçlardan biridir. Yükseltilmiş döşeme altından yönlendirilen veya yapım atölyelerinde tavana asılı makaralara bağlanarak oluşturulan mobil elektrik kabloları vasıtasıyla esnek kullanım sağlanabilmektedir (Wagner ve Watch, 2017).

4. MEKÂN ÖNERİSİ: KAMUSAL STÜDYO

Kamusal stüdyo kavramının ortaya çıkmasının ana etkenleri olan, günümüz değerlerine göre ve kullanıcı talepleri doğrultusunda, çalışma ve işleyiş prensiplerine göre kurgulanan mekân bu başlık altında çerçeveselendirilip öneri olarak oluşturulmuştur. Çalışma dahilinde yapılan literatür taraması ve ilgili birim uzman kullanıcıları ile yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen veriler ışığında model önerisi oluşturulmuştur.

Farklı organizasyonel yapıların sunduğu avantajları bünyesinde barındırırken, mevcut yapının dezavantajlarına çözüm arayışı olarak, bir önceki bölümde belirlenmiş olan alt tema, kavram ve mekânsal ilkeler ile şekillenmektedir (Çizelge 2). Mekânsal ilkeler ile tanımlanan tasarım çerçevesinin, kamusal stüdyo ile fiziki anlamda kullanılabilir mekâna dönüştürülmesi amaçlanmaktadır.

Kamusal stüdyo mekân önerisi, "*belediye hizmet binası dahilinde uygun mekânların tespiti*", "*işlevsel kurgu*" ve "*ince yapı ve mobilya tasarımı*" ve "*aydınlatma, havalandırma ve iklimlendirme*" alt başlıkları ile incelenmiştir.

Çizelge 2: Kamusal stüdyo önerisine altyapı sağlayan alt tema ve mekansal ilkelere yönelik kavramsal çerçeve (Yazar).

Kavramlar	Mekânsal İlkeler
Katılım Bilgi Paylaşımı İş Birliği	Departmanlar arası iş birliğinin güçlendirilmesi
Tasarım Süreci Uzmanlık	İç ve dış paydaşlarla ortak çalışma imkânının sağlanması
Zaman Kullanımı	Uzun süreli çalışma olanağının sağlanması
Esneklik	Mekânsal esnekliğin tasarıma dahil edilmesi
Yaratıcılık	Aktivite odaklı faaliyetlere izin vermesi: atölye kurgusu
İletişim ve Sunum Teknikleri	Fikir paylaşımı ve sunum imkânları ile teknolojik gelişmelerden faydalanılması

4.1. Belediye Hizmet Binası Dahilinde Uygun Mekânların Tespiti

Alkhansari (2018)'nin belirlemiş olduğu mekânsal sınıflandırma, kamusal stüdyonun belediye hizmet binası dahilinde nerede ve nasıl teşkil edileceğine dair yol gösterici olmaktadır. Bu sınıflandırmada yer alan; "açık alan", "yan yana birimlerin birleştirilmesi veya ayrılması", "yan yana birimler ara kesitinde ortak kullanımlı alanlar" ve "çok fonksiyonlu alanlarda içeri çekilebilir katlanabilir mobilyalar" başlıkları, kamusal stüdyonun hizmet binası dahilinde veya dışında nerede konumlandırılacağına dair bilgi verirken, "ön yapımlı modüller", "büyütülebilir birimler", "yan yana birimlerin birleştirilmesi veya ayrılması", "hareketli duvarlar" başlıkları, yapım teknik ve yöntemlerine dair yol göstermektedir.

Bu çıkarımlar da göz önünde bulundurulduğunda, kamusal stüdyonun uygulama alanı bulabileceği mekânları "dış mekânda", "iletişimli departmanlar arakesiti oluşturacak biçimde mekânlar arasında", "fiziksel imkânlar dahilinde rezerv alanlarda" ve "ortak kullanım alanı olarak tanımlanmış, sirkülasyon alanları ile ilişkili ortak alanlarda" şeklinde toparlanabilir.

4.2. İşlevsel Kurgu

Etüt ve Proje Departmanı kullanıcılarının yaratıcılık ve iş birliğini artırmaya yönelik geliştirilen kamusal stüdyo önerisi, kullanıcıların uzun süreli kullanabilecekleri, erişimi proje departmanı kullanıcıları ve paydaşları ile kısıtlanmış bir atölye kurgusunu ifade etmektedir. Kamusal stüdyo dahilinde gerçekleştirilecek faaliyetler temelde;

- *Tasarıma yönelik uzun süreli çalışma,*
- *Kısa süreli dinlenmeye yönelik rahat oturma köşesi,*
- *Ortak çalışma grupları faaliyetleri,*
- *Tasarıma yönelik üç boyutlu fiziki model üretimi,*
- *3B yazıcı ile bilgisayar ortamında yapılan modelin üretimi,*
- *Elle çizime yönelik araç gereçlerin kullanımı için uygun masalar ve depolama alanları,*
- *İç ve dış paydaşlarla bilgi alışverişi ve koordinasyon amaçlı yapılacak programlı veya programsız toplantılar,*
- *Sunum etkinlikleri,*
- *Çalışma ortamı konforunu artırmaya yönelik servis standı olarak sıralanabilir.*

Tasarıma yönelik uzun süreli çalışma olanağını sunabilmek için, ergonomik tasarımlı, hareket kabiliyeti olan, yükseklik ve sırtlık ayarlı büro sandalyeleri tercih edilmesi, uygun aydınlatma düzeylerinin sağlanması, iç hava kalitesinin kontrol edilebilmesi önem arz etmektedir.

Kısa süreli dinlenmeye yönelik rahat oturma köşesinin, belediyelerin hiyerarşik ve dikey organizasyonel yapısı göz önünde bulundurularak, kabul edilebilir düzeyde rahat koltuklarla oluşturulması uygun görünmektedir. Rahat oturma köşesi, içecek standı ile yakınlığı ve ilişkisi düşünülerek konumlandırılabilir ve çalışma alanından seperatör panellerle ayrılarak ses ve görsel açıdan yalıtımı sağlanabilir.

Ortak çalışma grupları faaliyetleri doğası gereği iletişim ve birlikteliği gerektirdiği için, grup çalışma ofisleri genelde modüler masa düzeninde ve/veya rahat oturma alanlarıyla oluşturulmuş gruplandırılmış oturma alanlarından oluşabilmektedir. Grup çalışma ofislerine

ilişkin örnekler incelendiğinde, eğitim, sunum ve seminer gibi faaliyetleri de destekler mahiyette ve donanıma sahip, kare ve merkezi planda, grup halinde kullanım nedeniyle havalandırma ve iklimlendirme olanaklarının da düşünüldüğü, aydınlatmanın modüler masa veya oturma düzenine uyum gösterecek şekilde uygulandığı mekânlar göze çarpmaktadır. *Grup çalışma mekânlarının* ofislerdeki konumu, doğal ışık alacak şekilde ve merkezi konumda, servis alanları ile ilişkili olduğu gözükmetedir. Mekânın mahiyeti fark etmeksizin, iletişim ve bilgi paylaşımını destekleyecek alt yapı ve teknolojinin sağlanması, mekânın esnek hafif ve hareketli duvar panel ve mobilyalarla ihtiyaca göre evrilmesine olanak tanınması, masa ve mobilya sistemlerinin modülerliğinin sağlanması önem arz eden konulardır (Canbolat ve Ergin, 2020).

Tasarıma yönelik üç boyutlu fiziki model üretimi, 3B yazıcı ile bilgisayar ortamında yapılan modelin üretimi, elle çizime yönelik araç gereçlerin kullanımı için uygun masalar ve depolama alanları, kavramları atölye çalışmaları ana başlığının alt bileşenleridir. Atölye çalışmalarına yönelik fiziksel imkânın sağlanması kamusal stüdyo teşkilinde önem arz etmektedir. Mekânsal imkânların durumu gözetildiğinde, alan ihtiyacının ortaya çıkaracağı yetersizlik nedeniyle atölye kullanımının çalışma alanının esnek mobilya kullanımı ile dönüşümü aracılığıyla mekânın atölye fonksiyonuna uygun hale getirilmesiyle sağlanması uygulanabilirliği artıracaktır. Gerekli araç gereç için depolama alanları ve teknik alt yapının düşünülmesi ve projeye dahil edilmesi önem taşır.

İç ve dış paydaşlarla bilgi alışverişi ve koordinasyon amaçlı yapılacak programlı veya programsız toplantılar için yine çalışma alanının esnek mobilyalarla dönüşümü veya yeterli alan varsa kayar bölme panellerle belirli bir bölümün toplantıya ayrılması ile gerekli alan ihtiyacı kamusal stüdyo bünyesinde çözümlenebilir.

Sunum etkinlikleri için gerekli alt yapının sağlanması, teknolojik donatıların kurgulanması, sunum için sağır duvarlar, perde sistemleri geliştirilmesi, VR için çalışma alanının esnek mobilyalarla dönüşümü ile elde edilecek mekânın elde edilmesi, kullanıcıların teknolojik gereksinimlerini karşılamada önemli rol oynamaktadır.

Çalışma ortamı konforunu artırmaya yönelik servis standının nem ve koku nedeniyle iç hava kalitesi üzerinde olumsuz etkisi olacağı için, bu noktada havalandırmaya yönelik egsoz sistemlerinin, fan veya panjurların düşünülmesi yararlı olacaktır. Yine bu alanın görsel ve ses izolasyonunu sağlamak adına seperatörlerle ayrılması yerinde olacaktır. Kamusal stüdyonun konumlandırılacağı alanın boyutları ve yeri farklılık göstereceği için standart bir model oluşturmanın mümkün olmamasına rağmen, yaklaşım olarak seperatörlerle ayrılmış rahat oturma köşesi, içecek standı, 3B yazıcı alanını belirli bir aks gerisinde düzenlenmesi, geride kalan serbest alanın çalışma ve toplantı olarak veya birbirlerine dönüştürülebilir tek bir hacim olarak kullanımını kolaylaştırmaktadır.

4.3. İnce yapı ve Mobilya Tasarımı

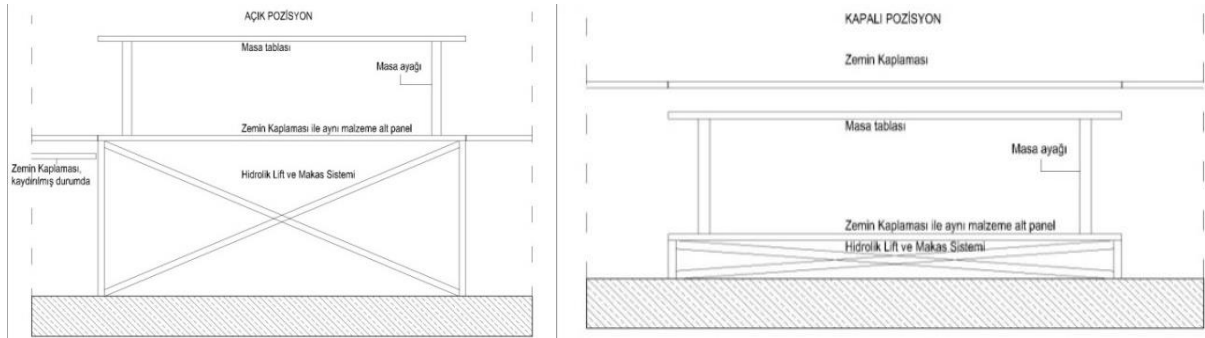
Etüt ve Proje Departmanı kullanıcılarına yönelik oluşturulan kamusal stüdyonun donatım ve mobilyalarında esneklik en önemli özelliklerdendir. Duvar, tavan ve döşeme ile fiziksel anlamda sınırlanan iç mekânın hizmet edeceği fonksiyona uygun mobilyalar ile donatılması gerekir. Bu fonksiyonların eş zamanlı olarak birden fazla olması durumunda her bir fonksiyona yönelik mobilyaların eş zamanlı olarak mekânda bulunması, fonksiyonların farklı zamanlarda dönüşümlü olarak geçerli olması durumunda, mobilyaların ayrı mekânlarda depolanıp yeniden mekâna taşınması, mekân içinde sağlanan olanaklarla depolanması veya saklanması, veya mobilyanın çok fonksiyonlu kullanıma uygun şekilde tercih edilmesi gerekir. Bu amaçla mobilyaların, "*hafiflik, sökülebilirlik, katlanabilirlik, depolanabilirlik, hareket yeteneği, boyut küçültme ya da büyütme, işlevsel çeşitlilik*" özelliklerinin birini veya fazlasını barındırması beklenir (Özdemir, 1999).

Mobilyaların bu özelliklere sahip olabilmesi için tasarım sürecinde hareketli mobilyalar olarak münferiden üretilmiş veya iç mekânı sınırlayan kabuğu oluşturan bileşenlerden –

duvar, tavan, döşeme- herhangi biri veya birkaçına entegre edilmiş şekilde tasarımın bir parçası olarak ele alınması da mümkündür.

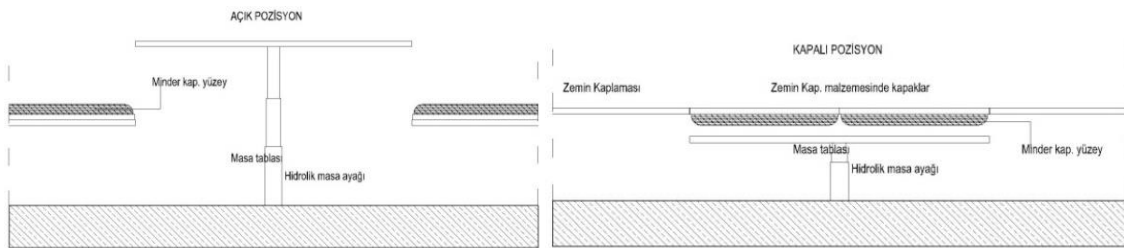
- *Yükseltilmiş döşeme sistemleri*

Yükseltilmiş Döşeme Sistemleri, genelde 60 cm x60 cm ebatlarında, yonga levhaların tüm yüzeylerinin tercihe ve kullanım amacına uygun şekilde seçilen malzeme ile kaplanmasıyla oluşturulan, 10 cm ile 120 cm arasında değişen ayak yükseklikleriyle seviyelendirilen döşeme sistemleridir. Özellikle kablolama yoğunluğu gerektiren mekânlarda, teçhizatın gizlenmesi ve kolaylıkla ve sıklıkla erişilebilmesi gereken, esnek yapıdaki mekânlarda kullanımı daha yaygındır. Payandalı ayak sistemleri, zeminde sağlanacak her çeşit alt yapı tesisat kablolama ve mekanik cihazların saklanabilmesi için olanak vermektedir (URL-1). Yükseltilmiş döşeme sistemi içinde gizli döşeme altı boşluklarla enerji data ihtiyacı karşılanabilir. Kamusal stüdyo kapsamında tüm paydaşları bir araya getiren bir masa tasarımı önerilebilir. Bu masa, zemin döşemesi altındaki boşlukta gizli durumdayken, zemin üzerindeki hareketli kaplama panelin yana doğru sürülmesiyle yükseltilebilmekte, ancak masa yükseldikten sonra altında kalan boşluğu doldurması için zeminle aynı malzemeden ikinci bir panelin masanın altında sistemle beraber yükselip zemin seviyesinde boşluğu tamamlamaktadır (Şekil 2).

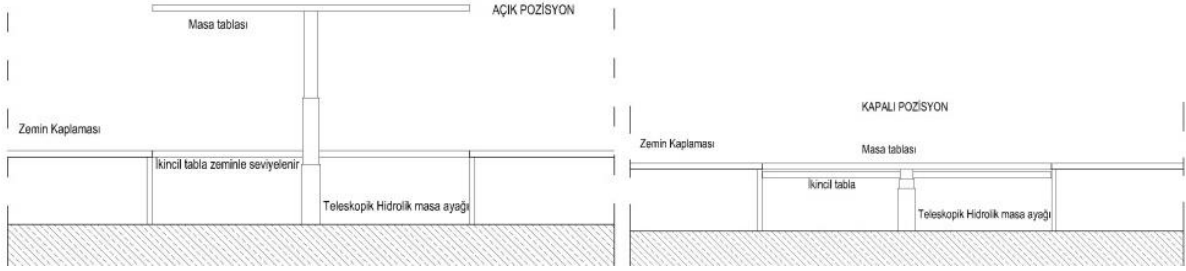
Şekil 2: Masanın açık ve kapalı formda şematik durumu (Yazar).

Benzer bir yaklaşımla önerilen bir diğer saklanır masa sistemi, farklı olarak kapalı pozisyondaki hidrolik ayak üzerinde masa tezgâhının yükselmesi ve mevcut zemin panellerinin kapaklar şeklinde açılarak, iç yüzünde bulunan minder yüzeylerin oturma yüzeylerine dönüşmesine dayanmaktadır (Şekil 3).

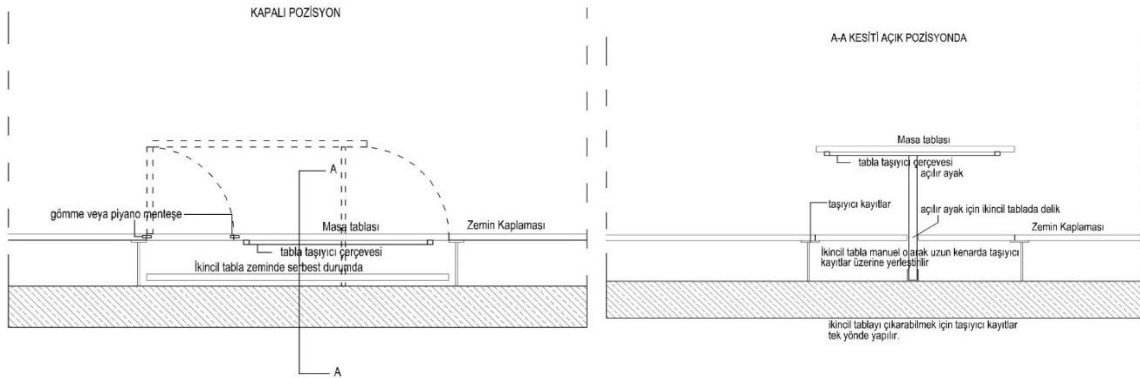
Şekil 3: Kapaklı gizli masa sisteminin açık ve kapalı pozisyondaki şematik durumu (Yazar).

Aynı sistemin teleskopik hidrolik ayakla uygulanması durumunda uygun ayağın kapalı yüksekliğinin de çukur derinliğine eklenmesi şartıyla, ayak döşemeye gömülmeden yükseltilmiş döşeme boşluğunda çalışabilir. Bu durumda teleskopik hidrolik ayak kapalıyken gerekli konstrüktif yüksekliğin, konfor düzeyinin sağlanması amacıyla, zemin üstü ile aynı seviyeye gelecek şekilde ilave bir panel ile kapatılması önerilebilir (Şekil 4).

Şekil 4: Hidrolik teleskopik ayakla çözülmüş masa şematik durumu (Yazar).

Kamusal stüdyo dahilinde iş birliğini kolaylaştırma amaçlı bir diğer donatım önerisi manüel açılan masa detayıdır. Masa tezgâhı oluşturacak zemin kaplama panelinin, yükseltilmiş döşeme karkas sisteminden bağımsız kendi ağırlığını taşıyan bir strüktürel çerçevesi bulunur ve kaplama malzemesinde açılacak tutamak görevi görecektir perforasyonlarla panel yönlendirilir. Kendine ait katlanır taşıyıcı bir ayağın açılıp zemine ağırlığı aktarmasıyla sistem dengelenir (Şekil 5).

Şekil 5: Kamusal stüdyo için manüel açılır masa detayı (Yazar).

Yükseltilmiş döşeme panellerinin 60 cm x 60 cm ebatlarında standart üretim boyutunda olması nedeniyle, bu sistemde yükselen masa genişliği 60 cm veya 2 modül genişliğinde 120 cm olarak uygulanabilir. Çizim ve atölye çalışmalarının yoğunlukla yapılacağı dikkate alındığında 120 cm'lik düzenleme veya özel üretim olan 40 cmx60 cm'lik (URL-2) zemin modüllerinin uygulanması tercih edilebilir.

- *Mevcut döşeme sistemi üzerine konstrüksiyon*

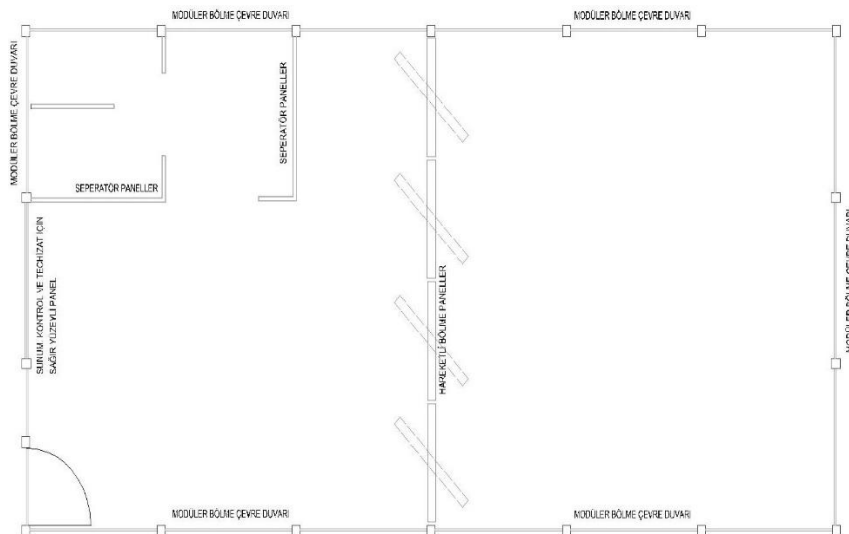
Yükseltilmiş döşemenin, yapım maliyeti ve süresi, kamusal stüdyonun uygulanması planlanan alandaki kat iç yüksekliğinin yetersizliği, erişim kolaylığı kaygısı gibi nedenlerle uygulanmadığı durumlarda, hareketli mobilyaların kullanımı veya tavan ve duvardan yapılacak konstrüksiyon ve detaylarla uygulanabilecek yatay ve düşey yönde ankastre katlanır çalışma masalarının düşünülmesi alternatifleri ortaya çıkmaktadır. Masaların tabla ağırlığı ve açılır taşıyıcı ayak ağırlığı göz önünde bulundurulduğunda, masanın sabitleneceği duvar konstrüksiyonunun, masanın yükünü taşıyacak şekilde hesaplanıp belirlenmesi gerekir. Bu durum, kamusal stüdyoyu çevreleyen duvarların yapı yükünün ve konstrüksiyon işçilik ve maliyetinin artmasına sebep olacaktır. Enerji, data ve diğer alt yapı beslemeleri duvar yüzeylerinden sağlanabilmesi için kamusal stüdyonun çevre bölme panellerinde panel yüzeyinde kayar priz ve soket uygulamaları (busbar) tercih edilebilir. Hareketli masaların mekân içerisinde veya dışarısında depolanması gerekliliği nedeniyle katlanır ve az yer kaplayan tasarımların tercih edilmesi yararlı olabilir. Hareketliliğinin kolaylıkla sağlanabilmesi için küçük boyutlarda ve hafif modellerin tercih edilmesi önem arz eder. Taşıma kolaylığı açısından tekerler üzerinde hareketli modellerin tercih edilmesi durumunda, çalışma pozisyonunda masanın sabitlenebilmesi için tekerlerde sabitleme mekanizmasının bulunması yararlı gözükmektedir.

- *Seperatörler, Modüler ve hareketli bölme paneller*

Kamusal stüdyonun, bulunduğu konum itibariyle, etrafıyla görsel anlamda ilişkiyi kurması, gerek duyulduğunda alınacak tedbirlerle bu görsel ilişkinin kontrol edilebilmesi, yapısal anlamda mevcut taşıyıcı sisteme fazla yük getirmemesi, kolay uygulanabilmesi ve sökülebilmesi, ihtiyaca göre şekillendirilebilmesi, yükseltilmiş döşemenin olmadığı durumlarda data ve elektronik altyapının sağlanmasına yönelik detayları barındırması, havalandırma ve iklimlendirme imkânı sunması, ses yalıtımını sağlaması özelliklerinin belirli bir bölümünü veya hepsini karşılaması beklenmektedir. Farklı fonksiyonları veya aynı fonksiyonda çalışma gruplarını ayırmaya yönelik, seperatör, modüler bölme duvar uygulamaları veya hareketli bölme panellerin hangisi veya hangilerinin kullanılacağı tercih edilir. Ses yalıtımı kaygısının olmadığı durumlarda, panellerin tavana kadar yükselmeden veya ikincil bir tavan örtüsü düşünülmeden ayrılabilmesi amacıyla seperatör paneller kullanılmaktadır. Seperatör paneller ayaklar üzerinde yükseltilmiş veya zemine oturan, yüksekliği talebe göre tercih edilebilen tasarımlar olarak üretilebilmektedir. Ayrıca paneller yine tercihe bağlı olarak şeffaf veya opak cam, ya da dolu malzemeden imal edilebilmektedir.

Hareketli bölme panel duvar sistemlerini seperatörler ve modüler bölme panellerden ayıran temel özellik tavana montajının yapılması gerekliliğidir. Tavanda bulunan askı ve raylar üzerinde hareket ettirilerek mekânları bölecek şekilde hareket ettirmek ve planlamaya göre uygun bulunan bir park alanında toplayıp mekânı yeniden bütünleştirmek mümkündür. Sistem mekânın hangi yönde bölünmesi gerektiğine göre belirlenmek üzere, tek yönlü ve çok yönlü olarak hareket ettirilecek şekilde uygulanabilir. Ses yalıtımını sağlamak için panel iç boşluğu ses yalıtım levhaları ile doldurulur. Paneller manuel, yarı otomatik veya tam otomatik olarak uygulanır. Manuel uygulamalarda, sistemin taşındığı noktaya sabitlenebilmesi için gerekli iç mekanizma (kam mekanizması veya kriko sistemi) nedeniyle cam paneller uygulanmamaktadır. Otomatik paneller, cam olarak da imal edilebilmektedir. Tam otomatik modeller maliyeti nedeniyle tercih edilmemektedir (URL-3).

Hareketli bölme panel duvar sistemleri, seperatör ve modüler bölme panellere göre nispeten ağır konstrüksiyonları, mevcut taşıyıcı sisteme tavandan montaj gerekliliği ve manuel sistemlerde cam boşluğu açılmama sorunu nedeniyle kamusal stüdyo tasarımında, farklı çalışma gruplarının stüdyoda çalışmalarını ayırmak ve ses yalıtımını sağlamak açısından esneklik getirecek şekilde kullanılması önerilmektedir. Kamusal stüdyoda yoğun ve odaklanarak çalışma arayışını karşılayabilme, dışarıdan müdahaleler ve temaslarla verimliliğin aksaması kaygıları nedeniyle dış çevreden sabit panellerle ayrılması uygun gözükmemektedir (Şekil 6).

Şekil 6: Kamusal stüdyoda panellerin kullanımını gösteren şematik çizim (Yazar).

4.4. Aydınlatma, Havalandırma ve İklimlendirme

- Aydınlatma:

Kamusal stüdyoda yapılacak çalışmalar için konfor düzeyini sağlamak, çalışma verimini artırmak amacıyla uygun aydınlatmanın sağlanabilmesi önem arz etmektedir. Mekânı sınırlayan duvarların cam yüzeylerden oluşması doğal aydınlatma imkânlarından faydalanabilmeye katkı sağlar. Arpacioğlu (2012)'na göre, bürolarda, genel büro mekânlarında 400, depo ve arşivlerde 200, çizim ve atölye alanlarında ise 600 lux yani şiddetli aydınlık düzeyi ihtiyacı bulunmaktadır. Gün ışığı ve doğal aydınlatmanın yeterli olmadığı veya sağlanamadığı durumlarda, kamusal stüdyonun barındırması beklenen atölye çalışmaları, uzun süreli yoğun konsantrasyon gerektirecek tasarım çalışmaları ve sunum için gereken özel aydınlık düzeyinin sağlanabileceği farklı aydınlık düzeyleri ve yoğunluklarının göz önünde bulundurulması gerekir. Literatür araştırmalarına göre, aydınlık düzeyi değişimlerinin, ışık kaynağının renksel özelliklerinin, parlaklık oranlarının, psikolojik konfor ve performansla yönelik etkileri üzerine çalışmalar yapıldığı gözlemlenmiştir. Çalışmalara göre aydınlık düzeyinin kademeli olarak artırılmasının olumlu psikolojik etkisinin olduğu, 500-2000 lx aralığındaki aydınlık düzeyinde mekânın ferah geniş ve rahat olduğu izleniminin olduğu tespit edilmiştir. Aydınlık düzeyinde değişiklik gösteren zonlar oluşturularak mekânda tekdüze algı sorununun engellenebileceği ifade edilmektedir. 4000 K renk sıcaklığı ve 750 lx aydınlık düzeyi ile karma renk sıcaklığı ve 2000 lx aydınlık düzeyinin ofis çalışma ortamı için uygun olduğu sonucuna varılmıştır (Manav, 2005). Işık kaynağının renksel geriverim değerinin yüksek olması, hem mekânda yapılan çalışma ürünlerinin ve materyallerin doğru renkte algılanmasına katkı sağlamakta, hem de kamusal stüdyo tasarımında kullanılacak renklerin doğru algılanması ve yaratması beklenen algı ve konfor düzeyine erişilebilmesine yardımcı olmaktadır (Yıldırım ve Erikli, 2021).

Aydınlatmaların zemin modüler yapısı ve modüler bölme panellerin ölçü ve sistemi ile uyumlu şekilde enerji korunumlu ve yüksek verimli ışık kaynaklarının kullanımıyla, kullanıcı tarafından ayarlanabilen bir sistem uygun olmaktadır. Tavan aydınlatma sisteminin masa kullanım yönüyle uyumlu, lineer veya noktasal seçilmesi mümkündür. Aydınlatma armatürlerinin tavan yüksekliğine bağlı olarak yükseklik ayarının yapılabilmesi, çalışma odak noktasına yönlendirilebilmesi konfor düzeyinde olumlu etki yaratır. Bu amaçla lineer aydınlatma armatürlerinin yanısıra ray spot sistemlerinin kullanımı da uygun gözükmektedir.

Kamusal stüdyo dahilinde gerçekleştirilecek faaliyetler özellikle uzun süreli çalışma ve konsantrasyon gerektirdiğinden mekâna dair yapısal bileşenlerin ve mobilyaların renk seçimi, konfor düzeyini sağlama ve artırma açısından önem arz etmektedir. Ofis çalışma alanlarında yapılan bir çalışma sonucunda, çalışanların problem çözme, hata düzeltme ve verilen işi bitirme konularında, kromatik renklerin hakim olduğu bir mekânda, akromatik renklere göre daha verimli sonuçlar elde ettikleri gözlemlenmiştir. Ayrıca mekânda anlamsal farklılaşma ölçeği verilerine göre akromatik renklerin monoton, sıkıcı, basit, suni, kromatik renklerin ise keyifli, çekici, tatmin edici ve dinamik olduğu belirtilmektedir (Öztürk ve diğ., 2012). Çalışma mekânlarında, mavi rengin, kullanıcıların göreve odaklanması üzerinde olumlu etkisi olduğu tespit edilmiş, kırmızı rengin ise dikkat dağıtıcı bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir (Stone, 2003). Bağlı bulunan belediyenin tema renklerinin mekân içerisinde kullanımı, kurumsal kimlik ve bütünlük açısından tercih edilebilecek bir husustur. Belediyenin organizasyonel yapısının hiyerarşik dikey mahiyette olması nedeniyle zaten yoğun hissedilen otoriter yapı, otoriteyle bağdaştırılan lacivert ve toprak renklerinin yerine, resmîyetten uzak ve konforlu hissettiren kahverengi tonlarının kullanımının da çalışma ortamına olumlu etkisinden söz edilebilir (Özbudak ve diğ., 2003).

Literatür taramasından elde edilen bilgiler ışığında kamusal stüdyo dahilinde yapılacak çalışmalar için, çalışma performansını artırmaya yönelik renk tercihlerinin yapılması ve renklerin amaçlandığı şekilde ve doğru değerlerinde algılanabilmesi için mekân genelinde renk geri verim değeri yüksek ışık kaynaklarıyla birlikte kullanılması faydalı gözükmektedir.

- Havalandırma ve İklimlendirme

Kamusal stüdyo çerçevesinde termal konfor düzeyinin sağlanabilmesi, çalışma performansı açısından önem taşımaktadır. Termal konforu belirleyen temel unsurlar, sıcaklık, nem, hava akım hızı ve termal radyasyondur. Termal radyasyonun çevresel ısı yayılımına bağlı olması dışında, diğer unsurlar birarada hissedilen termal konforu etkiler. Sıcaklığın yükselip nemin azalması veya hava akım hızının artması, farklı sıcaklıklardaki hissedilen konfor düzeyini büyük ölçüde etkileyecektir. Bu nedenle bahsedilen unsurların her birinin kontrolünün sağlanması önem arz etmektedir.

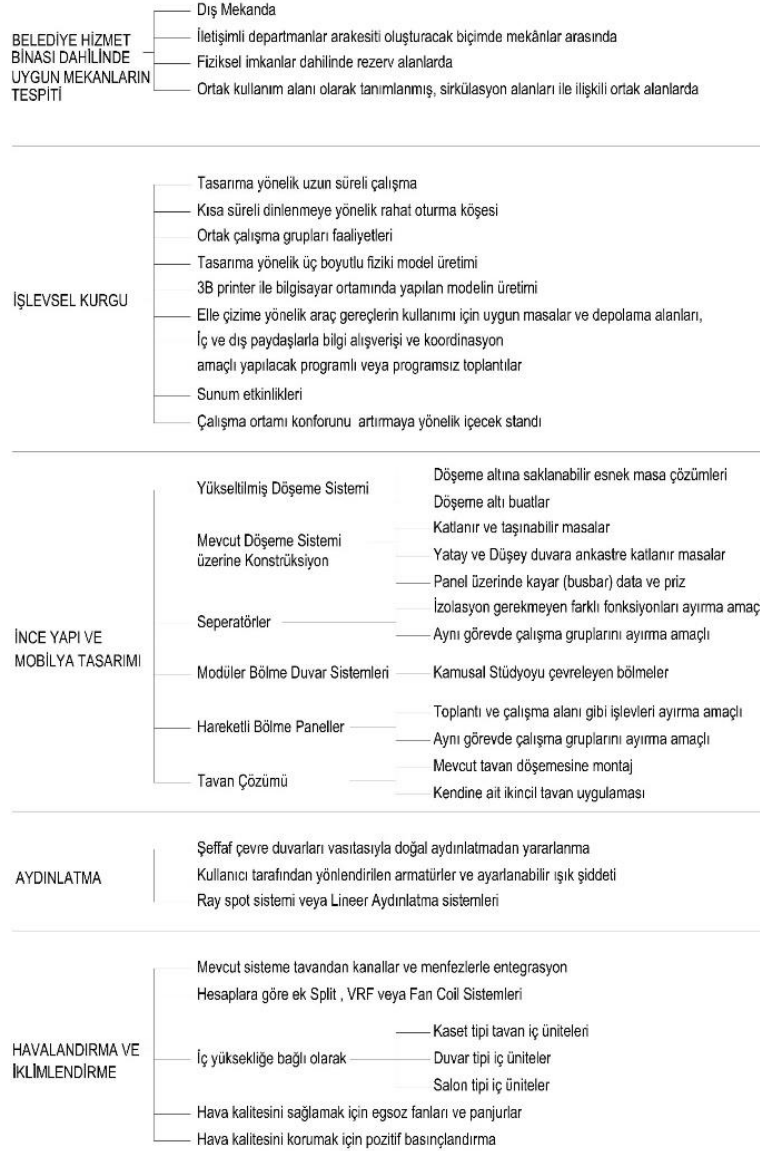
İç hava kalitesi, kullanım yoğunluğu, kullanılan malzemelerden ve ofis araçlarından çıkan gazlar nedeniyle düşer. Kaliteyi yüksek tutabilmek için, doğal hava sağlayan sistemlerle iç havanın düzenli değiştirilmesi ve filtrelenmesi gerekir (Şişman, 2010). Kamusal stüdyo, mekân içinde mekân özelliği nedeniyle hali hazırda hesaplamaları yapılarak iklimlendirilen ve havalandırılan bir kapalı ortamın içerisinde yer almakta ve bu kapalı ortamın hava kalitesi ve termal konfor düzeyinden direkt etkilenmektedir. Buna ek olarak kamusal stüdyo mekânı içerisindeki kullanıcı yoğunluğu, kullanım süresi, mobilya ve ofis araçlarının kalite ve konfor düzeylerindeki bozulmaya artırıcı etkisi olabilir. ASHRAE Standart 62.2001'de ofis binalarında 100 m² için 7 kullanıcı ve her kullanıcı için 10 litre/saat temiz hava akışı öngörülmektedir (Şişman, 2010). Kamusal stüdyoda kullanım yoğunluğu ve doğal havalandırma imkânının olmaması bu değerleri artırıcı yönde etkiye sebep olabilir. Dışarıdan içeriye toz ve kirletici girmesini engellemek amacıyla mekân içinde pozitif basınçlandırma, nem düzeyini kontrol altında tutabilmek için, çay kahve servis bankosu veya alternatif olanaklarına hizmet edecek egsoz sistemi düşünülmelidir.

Belediye Hizmet Binası dahilinde Mevcut VRF veya FanCoil sistemlerin dış ünite kapasitesine göre, kamusal stüdyoya ilave edilecek bir ek iç ünite ile merkezi sisteme entegrasyon sağlanabilir. Bu sistemlerde her bir iç ünitenin bağımsız kontrolünün sağlanabiliyor olması (URL-4) kamusal stüdyonun iç mekân termal konfor koşullarının sağlanması açısından kolaylık sağlayabilir. VRF iç üniteleri tavan yüksekliği, iç boşluk ve mekânın fiziksel özelliklerine göre tavan tipi kaset, duvar tipi veya salon tipi olarak tercih edilebilir. VRF sistemler içerideki kirli havayı tahliye edip dışarıdan temiz havayı iç mekâna sağlar (URL-5). FanCoil sistemlerde Fancoil üniteleri cam önlerine, asma tavan içlerine yada tavan altına ve döşeme içlerine konabilir. Klasik sistemlerde havalandırma sistemi olmamasına rağmen, karışımli fancoil cihazları ve primer havalı sistemler geliştirilmiştir (URL-6).

Merkezi sistem kapasitesinin yeterli olmaması veya fiziksel imkânların, kamusal stüdyoyu merkezi sisteme bağlamaya olanak tanımaması durumunda, kamusal stüdyo için ayrı düzenlenecek bir split klima sistemi uygulanabilir. Konvansiyonel sistemlerin dışarıdan temiz hava alma özelliği olmaması nedeniyle, yeni nesil olarak adlandırılan, hava temizleme ve filtreleme özelliği olan ve temiz hava beslemeli modellerin tercih edilmesi önem arz etmektedir (URL-7).

Etüt ve Proje Departmanı kullanıcılarının yaratıcılık ve iş birliğini artırmaya yönelik bir mekân kurgusu olarak "kamusal stüdyo" önerisi, çalışma kapsamında, iç mekân tasarımında dört ana karar sürecine, "belediye hizmet binası dahilinde uygun mekânların tespiti", "işlevsel kurgu", "ince yapı ve mobilya tasarımı" ve "aydınlatma, havalandırma ve iklimlendirme" alt başlıkları altında tanımlanmıştır. Kamusal stüdyo önerisinin, mimar, iç mimar veya tasarımcı olmayan etüt ve proje departmanı paydaşları tarafından da kolaylıkla anlaşılabilir bir kılavuz olması açısından, kamusal stüdyoyu tanımlayan tasarım bileşenleri Şekil 7'de özetlenmiştir.

Şekil 7: Kamusal stüdyoyu tanımlayan tasarım bileşenleri (Yazar).

Ana çerçevesi ile ortaya koyulan “Kamusal stüdyo”nun, etüt ve proje departmanı kullanıcılarının bilgi paylaşımı, iç ve dış paydaşlarla ortak çalışma, disiplinlerarası iletişim, uzmanlık, odaklanma ve yaratıcılık gibi konulardaki gereksinimlerini, fiziki çalışma çevresinin kurgusu ve donanımı ile karşılması ve bundan sonra yapılacak tasarımlara esin teşkil etmesi amaçlanmaktadır.

SONUÇ

Günümüz belediyecilik anlayışı, teknolojinin gelişimiyle iletişim ağının kapsamının ve erişilebilirliğinin artmasına bağlı olarak, kullanıcı talep ve beklentilerindeki değişime ayak uydurmak durumundadır. Şeffaflık, paylaşım, katılım, iletişim gibi kullanıcıları doğrudan etkileyen kavramların önem kazanması ile hizmete yönelik yatırımlar hakkında bilgi ve gereğinde söz sahibi olma talepleri belirmektedir. Yerel yönetimlerde hiyerarşik düzen ve dikey organizasyonel yapının beraberinde getirdiği birçok olumsuz durum, sözü geçen kavramlar ve taleplerin karşılanması konusunda güçlükler neden olmaktadır. Özellikle tasarım ve çok disiplinli çalışma yükümlülüğü nedeniyle, Etüt Proje birimleri dahilinde gerçekleştirilen tüm işler, süreç yönetimi ve verimli çalışma konularında büyük hassasiyet ve başarı talep etmektedir. Mevcut yapının aksine, bilgi paylaşımı, iç ve dış paydaşlarla ortak çalışma, disiplinlerarası iletişim, uzmanlık, odaklanma ve yaratıcılık gibi konular öne

çıkmakta; bu beklentiye yönelik fiziki çalışma çevresinin kurgusu ve donanımı konusunda daha tatmin edici ve ihtiyaçları karşılayan düzenlemeler arayışı belirmektedir.

Kamusal stüdyo kavramı çerçevesinde tanımlanan çalışma alanının alt yapısını ve kurgusunu bu arayış şekillendirmiştir. Kamusal stüdyo, planlanmış süreli işlerin aksamadan yürütülebilmesi ve sonlandırılabilmesi amacıyla, etüt proje departmanları bünyesinde yapılan veya ihale yöntemiyle hizmet alımı ile yürütülen tüm çalışmaların, katılan tüm disiplinlere ait uzmanlar, kurumlar ve birim yetkilileri için gereksinim duyulan unsurların şekillendirdiği bir kavram olarak ortaya çıkmıştır. Tek bir müdürlüğe sığamayacak hizmetler bütünü olarak, Etüt ve Proje Departmanları çok detaylı ve çok bileşenli işleri tanımlı süre içerisinde bitirmekle sorumludur. Mevcut çalışma ortamlarının yaratıcı faaliyetlerin çalışma araç ve yöntemlerini karşılamaktan uzak olması nedeniyle öncelikle bu ihtiyacı karşılayabilecek çalışma mekânını sağlayabilmek hedeflenmiştir. Katılımcı sayısının çalışma sürecinin belirli bölümlerinde artması veya azalmasına bağlı olarak, anlık kapasiteye göre esneklik gösterebilecek bir sistem önerilmiştir. Gerekli altyapının sağlanabilmesi için fiziki durumu zorlamayacak şekilde güncel teknolojik gelişmeler ve imkânlar ışığında uygulanabilecek olanakların stüdyoya dahil edilmesi amaçlanmıştır. Etüt ve Proje birimi mensubu uzmanlarla yapılan görüşmelere istinaden belirlenen mekânsal ilkeler ve dikkate alınan kavramların kamusal stüdyo dahilinde yer bulabilmesi hedeflenmiştir. Etüt ve Proje Departmanları kullanıcılarının yaratıcılık ve iş birliğini artırmaya yönelik mekânsal ilkeler ortaya koymak amacıyla yürütülen araştırma sonucunda, bulgulara dayalı mekânsal ilkeler ile önerilen "kamusal stüdyo"nun kavramsal çerçevesi, "belediye hizmet binası dahilinde uygun mekânların tespiti", "işlevsel kurgu", "ince yapı ve mobilya tasarımı" ve "aydınlatma, havalandırma ve iklimlendirme" süreçleri tartışılarak çizilmiştir:

Belediye hizmet binası dahilinde kamusal stüdyonun kurgulanabileceği uygun mekanların tespitinde, daha önce yapılmış alan çalışmalarının literatürdeki kaynaklardan temin edilmesi ve birim mensuplarının yorum ve görüşlerinin alınması yöntemleri ile saptanmıştır. Mevcut hizmet binalarının sunduğu olanaklar çerçevesinde uygun bulunan alanlarda düzenlenecek kamusal stüdyo, mekânın fiziksel verilerine göre farklılık arz edecek olsa da temelde sağlanması amaçlanan imkânlar için yol gösterici saptamalarda bulunulmuş ve tasarıma ve uygulamaya altlık teşkil edecek fikirler sunulmuştur.

Mekân konforunu etkileyecek faktörler arasında önemli konular olan aydınlatma, iklimlendirme ve havalandırma unsurları irdelenmiş, uygun sistemler ve uygulamalara yönelik bilgi ve tanımlamalarda bulunulmuştur. Mekânı çevreleyen duvarlar ve mekân içinde farklı fonksiyonları birbirinden ayıran duvarlara yönelik kullanılacak modüler sistemlere dair örnekler ve kullanım yerleri tanımlanmıştır. Kullanılacak modüler sistemlerin olanaklar dahilinde ses yalıtımı, görsel yalıtım ve doğal ışık temini başlıkları göz önünde bulundurularak, kurgulanabilecek malzemeler hakkında bilgi verilmiştir. Cam yüzeylerin ve dolu yüzeylerin kullanım yerleri ve sebepleri ile ilgili saptamalarda bulunulmuştur. Kullanılacak malzemelerin renk ve doku seçimine yönelik tercih nedenleri ifade edilerek öneriler ortaya konmuştur.

Çalışma kapsamında, kamusal stüdyonun yapım maliyetine yönelik belirli saptamalarda bulunulmuş olmakla birlikte, uygulanacağı mekânlar arasında fiziksel farklılıkların geniş ölçekte olması nedeniyle detaylı olarak ele alınmamıştır. Uygulanacağı alanın departmanlar arasında veya ortak alanlarda bulunması gibi mevcut durumu değiştirmesi halinde, olası olumsuz etkilerinin ayrı bir çalışma olarak ele alınması faydalı olacaktır.

Kamusal stüdyo önerisi, Etüt ve Proje Departmanı kullanıcıları ile yapılan görüşmeler ışığında elde edilen ihtiyaca yönelik bilgilerle şekillenerek, Etüt Proje birimi kullanıcılarının çalışma performansını artırarak verimliliği yükseltmeye yönelik mekân ihtiyacını karşılayacak bir kullanım alanı önerilmektedir. Çalışmanın, grup içi faaliyetlerin kolaylıkla sürdürülmesini sağlayacak fiziksel altyapı önermesi ve departmanlar arası ilişkilerin ve bilgi paylaşımının artırılması yönünde belediye çalışanları ve dış paydaşlara katkı sağlayacağı ön

görülmektedir. Atölye çalışmaları ve tasarıma yönelik faaliyetlerin gerektirdiği belirleyici faktörlerin şekillendirdiği kamusal stüdyo, ileride temel prensipler ışığında belediyenin farklı yaratıcı birimlerine yönelik özelleştirilerek farklı kullanımlara alt yapı teşkil edebilir.

*** Bu makale, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Doktora Programında yürütülen 'Belediye Hizmet Binalarında Etüt Proje Departmanları Kullanıcılarının Yaratıcılık ve İş Birliğini Artırmaya Yönelik Mekan Önerisi "Kamusal Stüdyo"' başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

KAYNAKLAR

- Alkhansari, M. G. (2018). Toward a convergent model of flexibility in architecture. *Journal of Architecture and Urbanism*, 42(2), 120-133.
- Arpacioğlu, Ü. (2012). Mekânsal Kalite ve Konfor için Önemli bir Faktör: Günışığı, *Mimarlık Dergisi* Kasım-Aralık 2012, sayı:368
- Canbolat, T., & Ergin, E. (2020). *Hazır Ofislerin İç Mekân Tasarım Yaklaşımları*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 29(1), 42-56.
- Choy, F. C. & Goh, S. N. (2016). A framework for planning academic library spaces. *Library Management*, 37(1/2), 13-28.
- Çamaş, E. (2000). *Geçmişten Günümüze Kamu Yönetim-Belediye Hizmet Binalarının Mimari Değişimi*, İstanbul Teknik Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Güven, M., Yatkın, A., Demirel, E. T., Derin, N., Düşükcan, M., & Çakınberk, A. (2013). Yerel Siyasette Seçmen Bağlılığını Belediye Hizmet Kalitesi Aracılığıyla Oluşturmak: Trb-I Bölgesi Örneği. <https://acikerisim.firat.edu.tr/xmlui/handle/11508/8413>
- İnkaya Z., & İnkaya H.E.F. (2020). *Meraklısına Organizasyon Yönetimi*, 46-47 Nobel Akademik Yayıncılık
- Manav, B. (2005). Ofislerde aydınlık düzeyi, parlıltı farkı ve renk sıcaklığının görsel konfor koşullarına etkisi: bir model çalışması (Doctoral dissertation, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Özbudak, Y. B., Gümüş, B., & Çetin, F. D. (2003) İç mekân aydınlatmasında renk ve aydınlatma sistemi ilişkisi. II. Ulusal Aydınlatma Sempozyumu Elektrik Mühendisleri Odası, 8-10.
- Özdemir, T. (1999). *Konut Yaşama Mekânı Mobilyalarının Esnek Kullanımı*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Öztürk, E., Yılmaz, S., & Ural, S. E. (2012) "The effects of achromatic and chromatic color schemes on participants' task performance in and appraisals of an office environment", *Color Research & Application*, 37(5), 359-366, 2012."
- Perçin, A. (2015). *Yarışma ile Elde Edilen Belediye Hizmet Binaları: Kullanıcı ile İletişim ve Kamu İmajı*, Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Robbins, S. & Judge T. A. (2015). *Örgütsel Davranış*, PEARSON Yayınları.
- Sanoff, H. (2010) *Democratic Design Case Studies in Urban and Small Town Environments*. Retrieved September, 19, 2020.
- Stone, N. J. (2003) "Environmental view and color for a simulated telemarketing task", *Journal of Environmental Psychology*, 23(1), 63-78, 2003"
- Şişman, U. (2010). Ofis binalarında iklimlendirme sistem seçimi, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi.
- Wagner, J. & Watch, D. (2017) *Innovation Spaces: The New Design of Work*, April 2017
- Yıldırım, B. & Erikli, M. (2021). Aydınlatma İlkeleri ve Kullanıldığı Yapılara Göre Doğal Aydınlatma. *Online Journal of Art and Design*, 9(2).
- URL-1 <https://www.kromyapi.com/pvc-yuzey-panel-yukseltilmis-doseme-sistemi/paa-503-pvc-yuzey-panel-yukseltilmis-doseme-sistemi> erişim tarihi: 13.04.2022
- URL-2 <https://formfloor.com.tr/urunler/yukseltilmis-doseme-panelleri/> erişim tarihi: 16.04.2022
- URL-3 <https://www.altinbolme.com.tr/alnowall/alnowall-hareketli-bolme> erişim tarihi: 20.04.2022

- URL-4 <https://www.vrfklima.com.tr/vrf-nedir/> erişim tarihi: 24.04.2022
URL-5 <http://www.gunsemuhendislik.com/vrf-klima-sistemi-urunlerimiz/vrf-klima-isi-geri-kazanimli-havalandirma-cihaz.html> erişim tarihi: 24.04.2022
URL-6 <https://analizgroup.com.tr/tr/sss/fan-coil-nedir-nasil-calisir/> erişim tarihi: 24.04.2022
URL-7 <https://www.daikin.com.tr/daikin-klimanin-zirvesi-ururu-sarara> erişim tarihi: 24.04.2022